

U s n e s e n í

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu JUDr. Zuzany Bystřické a soudců JUDr. Kateřiny Mrázové, Ph.D., a JUDr. Mariana Kokeše, Ph.D., ve věci

navrhovatele: **R. P.,**

bytem

proti

odpůrci:

Městský úřad Třebíč,

sídlem Karlovo náměstí 104/55, 674 01 Třebíč

za účasti:

1) Komunistická strana Čech a Moravy,

jednající volebním zmocněncem J. H.

.....

2) TŘEBÍČ OBČANŮM!,

jednající volebním zmocněncem O. P.

.....

3) Ano 2011,

jednající volebním zmocněncem Ing. Z. K.

.....

4) Pro Třebíč,

jednající volebním zmocněncem Bc. D. P.

.....

5) Česká strana sociálně demokratická,

jednající volebním zmocněncem L. H. L.

.....

6) ODS a TnT – Společně za Třebíč!,

jednající zmocněncem J. Ž.

.....

7) Břehy,

jednající volebním zmocněncem Ing. H. K.

.....

8) Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová,

jednající zmocněncem V. K.

.....

9) Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD),
jednající volebním zmocněncem M. S.

.....

10) Třebíč můj domov,
jednající volebním zmocněncem Ing. J. Č.

.....

11) Společně otevřeme Třebíč,
jednající zmocněncem M. V.

.....

o návrhu na neplatnost hlasování ve volbách do Zastupitelstva města Třebíč, konaných ve dnech 5. a 6. 10. 2018,

t a k t o :

- I. Návrh **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

I. Obsah návrhu

1. Krajskému soudu v Brně byl dne 19. 10. 2018 doručen návrh navrhovatele, označený jako „*návrh na neplatnost hlasování*“, týkající se výsledku voleb do Zastupitelstva města Třebíč konaných ve dnech 5. a 6. 10. 2018.
2. Navrhovatel se domníval, že ve volbách do Zastupitelstva města Třebíč došlo k porušení ustanovení zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále též „volební zákon“), a to takovým způsobem, který mohl hrubě ovlivnit výsledky hlasování, a tím i výsledky voleb v Třebíči.
3. Navrhovatel uvedl, že je osobou zapsanou do voličského seznamu ve volebním okrsku č. 31 v Třebíči.
4. Na základě zveřejněných výsledků voleb a také sběru zpětné vazby od členů okrskových volebních komisí zjistil navrhovatel následující pochybení:

5. Ve volebních okrscích č. 4, 29, 31 a 32 jsou výrazně podprůměrné volební výsledky volebních stran vytištěných na druhé straně hlasovacího lístku. Členové okrskových volebních komisí připustili, že s ohledem na nekonceptnost postupu při sčítání hlasů mohlo někde dojít k opomenutí kontroly zadní strany hlasovacího lístku.
6. Ve volebním okrsku č. 27 byl shledán výrazný rozdíl mezi počtem vydaných a odevzdaných obálek, tj. 12 obálek, zatímco v ostatních okrscích činil rozdíl nejvíce 2 obálky.
7. Navzdory obdobnému demografickému umístění některých okrsků jsou velmi výrazné rozdíly v počtech hlasů pro jednotlivé volební strany, ač jde o lokality sousední. Tyto odlišnosti jsou výrazné u volebních okrsků č. 4, 18, 22, 26, 27, 29, 31 a 32.
8. Přes téměř stejný počet voličů probíhalo v některých okrscích sčítání hlasů až dvojnásobnou dobu. Podle informací od členů okrskových volebních komisí převládalo v těchto místnostech při sčítání hlasů zmatek, členové komisí se opakovaně upozorňovali na chyby a nebyl dostatečně zajištěn kontrolní mechanismus při sčítání hlasů.
9. Vzhledem k výše uvedeným pochybením a s ohledem na těsnost číselných výstupů při přepočtu volebních hlasů na mandáty měl navrhovatel za to, že uvedená pochybení mohla vést ke změně složení zvoleného zastupitelstva, tzn. k hrubému ovlivnění výsledků hlasování. Za nejvhodnější řešení navrhovatel považoval přepočet hlasů ve všech okrscích na území Třebíče nebo alespoň ve zmiňovaných volebních okrscích, popř. v těch volebních okrscích, které určí soud.

II. Vyjádření k návrhu

10. Odpůrce ve svém vyjádření zejména uvedl, že při organizačně-technickém zajištění voleb do zastupitelstev obcí bylo postupováno v souladu s volebním zákonem. Veškeré termíny a harmonogram úkolů byly splněny. Volební strany delegovaly své zástupce do okrskových volebních komisí a jejich první zasedání bylo uskutečněno dne 13. 9. 2018. Před prvním zasedáním bylo provedeno školení všech členů 39 okrskových volebních komisí, které provedl Krajský úřad Kraje Vysočina a ČSÚ. Členům komisí bylo doporučeno sledovat webové stránky www.volby.cz a znovu se podívat na videopořad k hlasování a sčítání hlasů. Podle získaných informací toho členové komisí využili. ČSÚ dále nabídl zapisovatelům samostatné proškolení k systému zajišťování a zpracování výsledků hlasování, sepsání zápisu a rovněž poskytl další informace k průběhu sčítání. Také zapisovatelé této možnosti využili.
11. Zapisovatelé byli jmenováni 17. 8. 2018 a ve většině případů šlo o zaměstnance města, v 7 případech byli jmenováni zapisovatelé, kteří mají zkušenosti z práce na úseku voleb jako zapisovatelé, popř. jako členové volebních komisí. Výsledky hlasování byly zpracovány na výpočetní technice, která byla umístěna v každé volební místnosti.

12. K tvrzeným pochybením při sčítání hlasů a kontrole hlasovacích lístků se odpůrce nemohl vyjádřit, neboť je to věcí okrskové volební komise. Jelikož byl ve všech komisích podepsán zápis o výsledku voleb do zastupitelstva obce a nikdo ho neodmítl podepsat, má odpůrce za to, že okrskové volební komise pracovaly bez problémů. Odpůrce učinil v souvislosti s volbami vše tak, aby zajistil zdárný průběh voleb.

III. Posouzení věci krajským soudem

13. Krajský soud nejprve ověřil, zda podaný návrh splňuje veškeré zákonem stanovené náležitosti. Zjistil, že návrh byl podán včas v zákonem stanovené lhůtě 10 dnů od vyhlášení výsledků voleb, a že navrhovatel je zapsán ve stálém seznamu voličů vedeným Městským úřadem Třebíč, pročež je k podání tohoto návrhu aktivně legitimován (§ 60 odst. 1 volebního zákona).
14. Soud se také zabýval tím, zda je podaný návrh podřaditelný pod kategorii návrhů na neplatnost voleb, neplatnost hlasování nebo neplatnost volby kandidáta, upravených v § 60 odst. 1, 2 a 3 volebního zákona.
15. Podle § 90 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), může soud na základě návrhu občana rozhodnutím prohlásit za neplatné buď volby jako takové, nebo jen hlasování ve volbách anebo jen určit neplatnost volby kandidáta se současným určením toho, kdo byl řádně zvolen. Z dikce zákona tak lze dovodit i typovou odlišnost jednotlivých návrhů.
16. Nejširším z výše uvedených pojmů je dle krajského soudu pojem „volby“, jenž zahrnuje časově celý komplex činností, prováděných v souvislosti s volbami do určitého zastupitelského sboru (celá procedura volebního procesu od počátku až do konce). Užším pojmem je pojem „hlasování“, které představuje vnější projev vůle voličů provedený vhozením volebních lístků do volební urny. Tomu odpovídá i členění volebního zákona. Samostatným pojmem je pak volba kandidáta, přičemž z kontextu § 90 s.ř.s., zejména odst. 4, je zřejmé, že zákon tímto rozumí přidělení mandátu konkrétnímu kandidátovi na základě již projevené vůle voličů.
17. Navrhovatel označuje svůj návrh jako návrh na neplatnost hlasování. Z obsahu návrhu krajský soud nedovodil, že by byly namítány takové vady volebního procesu, které by byly sto vyvolat potřebu jeho opakování jako celku (včetně fází před vlastním hlasováním, volební kampaně aj.). Naopak byly tvrzeny jen takové vady, u nichž by postačovalo vlastní opakování hlasování. V návrhu bylo mj. poukazováno v souvislosti s rozdíly mezi počtem vydaných a odevzdaných obálek na možné zásahy do údajů o odevzdaných hlasech. Také z nekonkrétní námitky, týkající se výrazných rozdílů v počtech hlasů pro jednotlivé volební strany v bezprostředně sousedících volebních okrscích, bylo možno dovodit směřování navrhovatele do neplatnosti hlasování. Navrhovatelem namítané vady by tak v případě shledání jejich důvodnosti bylo možno podle soudu odstranit jen opakovaným hlasováním, tj. opakovaným projevem vůle voličů ve volebních místnostech, bez nutnosti opakovat celé volby. Krajský soud tak s ohledem na obsah návrhu i vůli navrhovatele posoudil návrh jako návrh na neplatnost hlasování. Zároveň vzal však na vědomí, že

navrhovatel zpochybňoval postup okrskových volebních komisí při sčítání hlasů v konkrétně vymezených volebních okrscích a rovněž délku sčítání hlasů a kontrolní mechanismy při procesu sčítání hlasů. V případě prokázání pochybení při sčítání hlasů by postačoval zásah soudu, spočívající pouze v novém sečtení odevzdaných hlasů a správném stanovení kandidátů, kteří získali mandát. Volba některého kandidáta ale není výslovně napadána, spíš by bylo možné z obsahu návrhu dovodit paušální zpochybnění volebních výsledků, tj. volby všech zvolených kandidátů. S ohledem na výše uvedené a především na obsah podaného návrhu, včetně vyjádřené vůle navrhovatele, posoudil soud návrh jako návrh na neplatnost hlasování.

18. Podle § 90 odst. 2 s.ř.s. platí, že v řízení o návrhu na neplatnost hlasování jsou účastníky navrhovatel, příslušný volební orgán, politická strana, sdružení nezávislých kandidátů nebo sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů, na jejichž kandidátní listině byl uveden kandidát, jehož volba byla napadena nebo nezávislý kandidát. V posuzovaném případě tak jsou účastníky řízení navrhovatel, dále Městský úřad Třebíč, coby registrační úřad (příslušný volební orgán) a dále politické strany, hnutí, popř. jejich sdružení, jejichž kandidátní listiny byly k volbám v příslušném volebním obvodu zaregistrovány, neboť jejich volba byla napadena.
19. Z § 90 odst. 1 s. ř. s. a § 60 odst. 2 volebního zákona vyplývá, že základním předpokladem úspěšnosti návrhu na vydání rozhodnutí o neplatnosti hlasování je zjištění, že vůbec došlo k porušení ustanovení volebního zákona. Volební zákon pak dále vyžaduje, aby se tak stalo kvalifikovaným a natolik intenzivním způsobem, který mohl výsledky hlasování hrubě ovlivnit. Rámec přezkumné činnosti soudu přitom vymezují tvrzení navrhovatele, že byl porušen zákon a jakým konkrétním způsobem se tak stalo.
20. Vzhledem k dikci § 90 odst. 3 věty druhé s. ř. s., podle níž není třeba pro rozhodnutí ve věci nařizovat jednání, rozhodl soud v souladu s tímto ustanovením o věci samé bez jednání, a to při dodržení zákonem stanovené lhůty dvaceti dnů po dojití návrhu k soudu.
21. V nyní posuzované věci soud především vycházel ze shora citovaných ustanovení volebního zákona a z již ustálené „volební“ judikatury Nejvyššího správního soudu a krajských soudů. Rovněž také z nálezů Ústavního soudu ČR.
22. Základním východiskem přezkumu voleb orgánem soudní moci je presumpce správnosti zjištěného volebního výsledku. Volební soudnictví konstantně vychází ze závěru Ústavního soudu, že „... zajištění ochrany základních ustanovení ústavního pořádku, ze kterých plyne zásada, podle které je lid zdrojem veškeré státní moci a mimo jiné se v této roli podílí na jejím ustavování cestou svobodných a demokratických voleb. Tomu odpovídá i zákonná úprava volebního soudnictví a ověřování voleb. Pro procesní úpravu volebního soudnictví a postup v takovém řízení z toho plyne vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů. Předložit důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá...“ (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 26.1.2005, sp. zn. Pl. ÚS 73/04, č. 17/2005 Sb. ÚS).

23. Ke vztahu výsledku voleb a protizákonnosti Ústavní soud ve shora citovaném nálezu dále vyložil, že *„Úprava ověřování voleb je alternativně založena na předpokladu objektivní příčinné souvislosti mezi volební vadou a složením zastupitelského sboru nebo alespoň možné příčinné souvislosti (princip potenciální kauzality). Podstatné však je, že zrušení voleb nelze brát jako trest za porušení volebních předpisů, nýbrž jako prostředek k zajištění legitimacy zvoleného orgánu. (...) Rozhodující je pravděpodobnost vlivu volební vady nebo volebního deliktu na volební výsledek v konkrétních volbách s konkrétními voliči. Pouhá abstraktní možná příčinná souvislost nedostačuje. Ústavní soud je v této souvislosti nucen konstatovat, že ve srovnání s jinými státy je právní úprava vad volebního procesu, volebních deliktů a vůbec pravidel vedení volební kampaně, jednak velmi kusá, jednak svými kořeny v podstatě tkvící v podmínkách úpravy odpovídající "volbám" z dob minulého režimu. Volební zákonodárce bude proto muset zvážit, zda volební kultura voličů, kandidátů a veřejných funkcionářů je na takové úrovni, že úprava těchto otázek je zbytečná, nebo zda bude volební chování usměrňovat cestou předem stanovených pravidel, která vytvoří stav právní jistoty subjektů volebního procesu a která budou alespoň předpokladem volební ekonomie (...).“* Uvedené konstatování posléze Ústavní soud doplnil v nálezu sp. zn. IV. ÚS 787/06 ze dne 29. 1. 2007 (N 16/44 SbNU 201), když dovodil, že *„ve volebním soudnictví nejde jen o to, zda byl porušen volební zákon objektivně či subjektivně, nýbrž je třeba vzít v úvahu všechny okolnosti konkrétního případu a intenzitu a způsob porušení volebního zákona. Nikoliv každé porušení volebního zákona vyvolává (je-li napadeno) neplatnost voleb. Každý případ je nutno posuzovat a vyhodnocovat nikoliv formálně, nýbrž materiálně: vždy individuálně a s přihlédnutím ke všem konkrétním okolnostem (...).“* Není-li tento vztah shledán (tj. dojde-li sice k porušení právních předpisů vázících se k volebnímu procesu, nicméně toto porušení nemá žádnou souvislost se zjištěnými volebními výsledky), nelze přistoupit k vyslovení neplatnosti voleb (srov. např. citované usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 6/2004-12).
24. Intenzita protizákonnosti, jež dopadá na výsledek voleb, musí navíc dosahovat takového stupně, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k protizákonnému jednání nedošlo, byl by volební výsledek zřejmě odlišný; zjednodušeně řečeno tedy „zatemnění“ volebních výsledků odpovídá reálné eventualitě jejich zásadního zpochybnění. Všechny možné vady a pochybení je totiž třeba považovat za relativní a jejich význam je třeba poměřovat jejich dopadem na výsledek voleb do zastupitelského orgánu jako takového nebo na výsledek hlasování, popř. na výsledek volby konkrétního kandidáta. Při posouzení této intenzity nicméně musí příslušný volební soud přistupovat velmi zdrženlivě, a to s ohledem na skutečnost, že *„soudní zásah nesmí ohrozit svobodné vyjádření názorů lidu při volbě jeho zástupců a musí odrážet, resp. nemařit snahu o zachování integrity a účinnosti volební procedury, zaměřené na zjištění vůle lidu prostřednictvím všeobecných voleb. Následné zpochybňování výsledků voleb bez prokázání závažných volebních vad hrozí podrýváním demokratické legitimacy zvolených zastupitelských orgánů a aktů, které přijímají. Byla-li vůle lidu svobodně a demokraticky vyjádřena, žádné následující zásahy nemohou tento výběr zpochybnit, s výjimkou existence přesvědčivých důvodů v zájmu demokratického pořádku.“* [srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3673/14 ze dne 10. 2. 2015 (N 32/76 SbNU 417)].

25. Ke všem jednotlivým tvrzením navrhovatele krajský soud předně zdůrazňuje, že při přezkumu výsledků voleb soud vychází z presumpce správnosti závěrů jednotlivých okrskových volebních komisí, nebyl-li v konkrétním případě prokázán opak (viz např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 11. 2010, č. j. Vol 67/2010-47). Jak ostatně zdůraznil Ústavní soud v citovaném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 73/04, „*vycházejí z demokratického principu legitimacy veřejné moci, dle něhož je lid jejím zdrojem a v této roli se podílí na jejím ustavování cestou svobodných a demokratických voleb (čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 1 Ústavy), vyslovil Ústavní soud základní tezi, dle níž pro volební soudnictví z principu demokracie plyne vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů, a předložit důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá.*“ Lze připustit, že striktní požadavek na předložení relevantních důkazů navrhovatelem, by mohl být při přezkumu voleb překážkou přístupu k soudu, zvláště v případě jednotlivých občanů, jenž nejsou účastní sčítání hlasů. Aby pak soud sám přistoupil k přepočtu hlasů či přezkumu správnosti jejich posouzení pouze na základě důkazně nepodložené volební stížnosti, musela by jej k tomu v konkrétním případě přimět „*zvláště významná indicie*“, která by byla způsobilá vyvolat pochybnosti o správnosti vyhlášeného výsledku voleb. Funkce soudu v rámci soudního přezkumu voleb nemůže být vykládána tak široce, že v konečném důsledku by jeho práce měla nahrazovat či jaksi doplňovat činnost volebních orgánů, dokonce až ve smyslu přepočítávání všech hlasovacích lístků na základě pouhé spekulativně formulované námitky (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2006, č. j. Vol 82/2006-51).
26. Ze shora citovaného nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2005, sp. zn. Pl. ÚS 73/04, č. 17/2005 Sb. ÚS, pro volební soudnictví ještě plyne, že „*Naše volební soudnictví nezná absolutní vady volebního řízení (tzv. absolutní zmatky volebního řízení), tj. takové porušení ustanovení volebního předpisu, které by mělo za následek automatické zrušení voleb, volby kandidáta nebo hlasování. Všechny možné vady a pochybení je v tomto smyslu třeba považovat za relativní a jejich význam je třeba poměřovat jejich dopadem na výsledek voleb do zastupitelského orgánu jako takového nebo na výsledek volby konkrétního kandidáta, popř. na výsledek hlasování, a to podle principu proporcionality. [...] Tento proces je založen na ústavním principu ochrany rozhodnutí, které vzešlo z vůle většiny vyjádřené svobodným rozhodováním a respektujícím práva menšiny (čl. 6 Ústavy), jak již v jiné souvislosti Ústavní soud vyjádřil v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 5/02 (Sbírka rozhodnutí, svazek 28, nález č. 117, str. 25; vyhlášen pod č. 476/2002 Sb.). Úprava ověřování voleb je přitom alternativně založena na předpokladu objektivní příčinné souvislosti mezi volební vadou a složením zastupitelského sboru nebo alespoň možné příčinné souvislosti (princip potenciální kauzality ve volebním soudnictví).*“
27. Ze shora uvedeného je tedy zřejmé, že rozhodnutí voličů jakožto suveréna, jež je zdrojem veškeré moci ve státě, může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, a to pokud by vady volebního procesu svou intenzitou způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak, a tedy by bylo dosaženo jiného volebního výsledku. Dle krajského soudu se však o takový případ v posuzované věci nejednalo.
28. Navrhovatel předně namítal, že ve volebních okrscích č. 4, 29, 31 a 32 byly výrazně podprůměrné volební výsledky volebních stran vytištěných na druhé straně hlasovacího

lístku. Členové okrskových volebních komisí měli údajně připustit, že pro nekonceptnost postupu při sčítání hlasů mohlo někde dojít k opomenutí kontroly zadní strany hlasovacího lístku.

29. K uvedené námitce krajský soud nejprve uvádí, že pořadí volebních stran na hlasovacím lístku bylo dáno losem v souladu s § 25 odst. 3 volebního zákona. Pro volební obvod města Třebíč bylo zaregistrováno celkem 11 kandidátních listin (11 volebních stran), přitom deset volebních stran mělo registrováno všech 27 kandidátů do zastupitelstva města. Pouze volební strana č. 8 Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD) měla registrováno jen 19 kandidátů. Z uvedeného vyplývá velké množství kandidujících volebních stran a zastupitelů, pročež bylo nezbytné zvolit přípustnou velikost hlasovacího lístku o formátu A2, na němž mohly být veškeré tyto informace uvedeny. Volební zákon přitom v § 25 odst. 4 umožňuje, aby hlasovací lístky pro volby do příslušného zastupitelstva byly vytištěny oboustranně.
30. Po obdržení kompletní volební dokumentace krajský soud ověřil originál hlasovacího lístku a zjistil, že pro označení všech volebních stran i pro údaje o všech kandidátech bylo použito stejného druhu a velikosti písma, přičemž na první straně hlasovacího lístku je uvedeno šest volebních stran a jejich kandidáti (prvních šest vylosovaných: č. 1 - Komunistická strana Čech a Moravy, č. 2 - Třebíč Občanům!, č. 3 - ANO 2011, č. 4 - Pro Třebíč, č. 5 - Česká strana sociálně demokratická, č. 6 - ODS a TnT - Společně za Třebíč!); druhá strana hlasovacího lístku obsahuje pět volebních stran a jejich kandidáty (č. 7 - Břehy, č. 8 - Křesťanská a demokratická unie - Československá strana lidová, č. 9 - Svoboda a přímá demokracie - Tomio Okamura (SPD), č. 10 - Třebíč můj domov, č. 11 - Společně otevřeme Třebíč). V pravém dolním rohu nadto hlasovací lístek, a to na obou svých stranách, obsahuje poznámku „pokračování na druhé straně“.
31. Vzhledem k tomu, že námitka „výrazně podprůměrných volebních výsledků volebních stran vytištěných na druhé straně hlasovacího lístku“ mohla být navrhovatelem spojována nejen s chybou při sčítání hlasů a opomenutím kontroly druhé strany, ale i se samotným umístěním kandidátek volebních stran na druhé straně hlasovacího lístku, pak k tomu soud poukazuje na to, že navrhovatel zároveň nenamítal, že by v rozporu s § 31 odst. 4 volebního zákona nebyl ve volební místnosti na viditelném místě vyvěšen hlasovací lístek označený jako „vzor“, s jehož obsahem první i druhé strany se každý volič, který vstoupil do volební místnosti, mohl seznámit.
32. Vedle toho námitka nekonceptnosti postupu při sčítání hlasů, na jehož základě mělo dojít k opomenutí kontroly druhé strany hlasovacích lístků, a tedy i k podprůměrným volebním výsledkům volebních stran vytištěných na druhé straně hlasovacích lístků (ve volebních okrscích č. 4, 29, 31 a 32), je námitkou čistě spekulativního charakteru. Navrhovatel netvrdí ani nedokládá žádné konkrétní a „zvláště významné indicie“, které by byly způsobilé vyvolat pochybnosti o správnosti postupu okrskových volebních komisí při kontrole hlasovacích lístků (zejm. jejich druhé strany) a při sčítání hlasů, a tedy ani pochybnosti o správnosti vyhlášeného výsledku voleb. Nekonceptnost, chybovost ani jakákoliv jiná nesprávnost po celý průběh voleb (na straně okrskových volebních komisí)

nevyplývá ani z předložených zápisů o průběhu a výsledku hlasování v jednotlivých volebních okrscích, které příslušní členové okrskových volebních komisí bez výhrad podepsali. Vzhledem k tomu, že se navrhovatel sám neúčastnil sčítání hlasů a nebyl členem okrskové volební komise, jsou jeho tvrzení o nekonceptnosti sčítání hlasů a opomíjení kontroly druhé strany hlasovacích lístků ničím nepodloženou domněnkou.

33. Za této situace nebylo nutné, aby krajský soud přistoupil k přepočítávání hlasů. Jelikož měl soud k dispozici veškerou vyžádanou volební dokumentaci, ověřil hlasování, resp. sčítání hlasů a výsledky tohoto procesu na příslušném vzorku odevzdaných hlasovacích lístků ve volebním okrsku č. 4 v konfrontaci s volebními výsledky. Nedovodil však žádné anomálie. Ačkoliv lze objektivně připustit složitější sčítání hlasů v případě nutnosti otáčení „velkoformátového“ hlasovacího lístku na druhou stranu, jak se zřejmě domnívá navrhovatel, stejně tak ale může být vyhodnoceno jako více omylné sčítání hlasů z důvodu využití způsobu hlasování formou kombinace „křížkování“ jedné volební strany a několika kandidátů z různých volebních stran (do maximálního počtu mandátů v obci). Naposledy zmíněný způsob hlasování považuje soud pro sčítání hlasů za daleko problematičtější, než jen případné „otáčení“ hlasovacího lístku na druhou stranu, avšak toto navrhovatel nerozporoval.
34. Soud nedovodil možnost účelové manipulace s hlasy prostřednictvím členů okrskových volebních komisí. Pokud jde o okrskové volební komise, soud si podpůrně vyžádal jejich vyjádření k námitkám navrhovatele. Konkrétně šlo vždy o zapisovatele a jednoho člena (předsedu) okrskové volební komise z volebních okrsků č. 4, 18, 22, 26, 27, 29, 31 a 32, které navrhovatel v podaném návrhu rozporoval. Ani z těchto vyjádření nevyplývá, že by při sčítání hlasů docházelo k negativním jevům či pochybením, které tvrdil navrhovatel. Například předsedkyně okrskové volební komise za okrsek č. 4 výslovně vyloučila možnost, že by mohlo dojít k opomenutí kontroly druhé strany volebního lístku. Byla totiž prováděna i zpětná kontrola toho, zda byly sečteny všechny hlasy a řádně zapsány do sčítacího archu. Sčítání hlasů probíhalo dle platných pravidel spolu s dostatečnou několikanásobnou kontrolou všech členů komise, aby se zamezilo jakémukoliv pochybení. Obdobně se vyjadřovali i ostatní zapisovatelé či předsedové okrskových volebních komisí, například předseda okrskové volební komise za okrsek č. 31 doplnil, že zvolený kontrolní mechanismus při sčítání hlasů považuje za dostatečný, navíc většina členů okrskové volební komise již měla zkušenosti s touto funkcí z předchozích let. Také zapisovatelka okrskové volební komise za okrsek č. 18 potvrdila, že sčítání hlasů probíhalo v souladu s volebním zákonem a pokyny pro postup okrskových volebních komisí, přitom členové komise se vzájemně při sčítání kontrolovali a ke kontrole docházelo rovněž při zadávání volebních výsledků. Standardní a klidný průběh sčítání hlasů se vzájemnou pečlivou kontrolou potvrdila rovněž zapisovatelka okrskové volební komise za okrsek č. 22. Obdobně hodnotili průběh sčítání hlasů a zapisování výsledků voleb i ostatní vyzvaní zapisovatelé a předsedové okrskových volebních komisí.
35. Také z vyjádření Městského úřadu Třebíč vyplývá, že členové okrskových volebních komisí a zapisovatelé byly řádně proškoleni, pročez měla být eliminována případná jejich pochybení. Bylo přitom postupováno v souladu s volebním zákonem. Volební strany

delegovaly své zástupce do okrskových volebních komisí a ještě před jejich prvním zasedáním bylo provedeno školení všech členů 39 okrskových volebních komisí, které provedl Krajský úřad Kraje Vysočina a ČSÚ. ČSÚ také nabídl zapisovatelům samostatné proškolení k systému zajišťování a zpracování výsledků hlasování, sepsání zápisu a k průběhu sčítání. Členové komisí i jejich zapisovatelé této odborné pomoci podle odporce využili a byli tak plně připraveni na řádný průběh sčítání hlasů v uvedených volebních okrscích. U většiny zapisovatelů navíc šlo o zaměstnance města, kteří mají zkušenosti z práce na úseku voleb jako zapisovatelé, popř. jako členové volebních komisí.

36. Z údajů Českého statistického úřadu soud zjistil, že volební výsledky volebních stran uvedených na druhé straně hlasovacího lístku (viz bod 30 - výčet stran) nijak „nevybočují“ z průměru. Celkově se sice ve volebním obvodu Třebíč umístili na prvním, druhém a třetím pořadí volební strany z první strany hlasovacího lístku (volební strany č. 2, 3 a 4 - v uvedeném pořadí) s největším počtem hlasů, avšak hned na čtvrtém, pátém a šestém pořadí se umístily volební strany z druhé strany hlasovacího lístku (volební strany č. 8, 7 a 11 - v uvedeném pořadí). Nelze tedy ani v této souvislosti hovořit o nekontrolování zadní (druhé) strany hlasovacího lístku při sčítání hlasů okrskovými volebními komisemi. K tomuto tvrzení navrhovatele nevedou žádné indicie.
37. Navrhovatel podprůměrné volební výsledky stran tištěných na druhé straně volebního lístku vztahoval k volebním okrskům č. 4, 29, 31 a 32. Pokud jde o volební okrsek č. 4, pak i zde, stejně jako na celém území volebního obvodu, zvítězila volební strana č. 2 – Třebíč Občanům! a na druhém místě byla volební strana č. 3 – ANO 2011 (obě z první strany hlasovacího lístku), avšak hned na 3. místě podle počtu hlasů skončila volební strana č. 7 – Břehy z druhé strany hlasovacího lístku, která na celém území Třebíče skončila podle počtu hlasů „až na pátém místě“. Ve volebním okrsku č. 29 skutečně obsadili volební strany uvedené na druhé straně volebního lístku šesté až deváté místo a strana č. 9 - Svoboda a přímá demokracie – Tomio Okamura (SPD) dokonce až jedenácté místo podle počtu hlasů. Posledně uvedená volební strana však obsadila i v celkových volebních výsledcích volebního obvodu Třebíč poslední jedenácté místo podle počtu hlasů. Pokud jde o volební okrsek č. 31, pak zde, stejně jako na celém území volebního obvodu Třebíč, zvítězila volební strana č. 2 – Třebíč Občanům!, na druhém místě skončila volební strana č. 3 – ANO 2011 a na třetím místě skončila volební strana č. 4 - Pro Třebíč (všechny z první strany hlasovacího lístku), avšak hned na čtvrtém, šestém a sedmém místě podle počtu hlasů skončily volební strany č. 7 – Břehy, č. 10 – Třebíč můj domov a č. 11 - Společně otevřeme Třebíč (v uvedeném pořadí) z druhé strany hlasovacího lístku. Ani zde tedy nelze hovořit o podprůměrných volebních výsledcích volebních stran vytištěných na druhé straně hlasovacího lístku ve srovnání s celkovými výsledky předmětného volebního obvodu, neboť volební strana č. 7 – Břehy se v celém volebním obvodu Třebíč umístila dle počtu hlasů na pátém místě (ve volebním okrsku č. 31 dokonce na čtvrtém místě), volební strana č. 10 – Třebíč můj domov se v celém volebním obvodu umístila dle počtu hlasů na desátém místě (ve volebním okrsku č. 31 dokonce na šestém místě) a volební strana č. 11 Společně otevřeme Třebíč se v celém volebním obvodu umístila dle počtu hlasů na šestém místě (ve volebním okrsku č. 31 na sedmém místě). V posledním namítaném volebním okrsku č. 32 došlo jen k prohození pořadí vítězné volební strany celého volebního obvodu

s volební stranou, která se umístila na druhém místě, tj. první skončila volební strana č. 3 – ANO 2011, druhá skončila volební strana č. 2 – Třebíč Občanům! (jinak vítěz voleb volebního obvodu), třetí skončila volební strana č. 4 - Pro Třebíč (všechny z první strany hlasovacího lístku), avšak hned na čtvrtém, šestém a sedmém místě podle počtu hlasů skončily volební strany č. 8 – Křesťanská a demokratická unie – Československá strana lidová, č. 11 - Společně otevřeme Třebíč a č. 7 – Břehy (v uvedeném pořadí) z druhé strany hlasovacího lístku. Tyto tři posledně uvedené volební strany (v uvedeném pořadí) se v celém volebním obvodu umístily podle počtu hlasů na čtvrtém, šestém a pátém místě, což nevykazuje žádnou významnou odchylku od průměru a rozhodně to neprokazuje tvrzení navrhovatele o nekontrolování druhé strany hlasovacího lístku volební komisí při sčítání hlasů. Žádná indicie k takovému závěru nevede. Soud porovnával i výsledky voleb v jiných volebních okrscích téhož volebního obvodu, než které navrhovatel zmínil, avšak opět nezjistil žádnou odchylku od průměru či pochybení, které by umožňovalo jen pochybovat o řádném sčítání hlasů a o zavedených kontrolních mechanismech při tomto procesu.

38. Zjištění soudu, učiněná na základě navrhovatelem uplatněné, ne zcela konkrétní argumentace, nezpůsobují pochybnosti o správnosti výsledku hlasování. Soud také neshledal, že by v některém z volebních okrsků, uváděných navrhovatelem, byl poměr ostatních hlasů tak výrazně vybočující, že by bez dalšího sám o sobě odůvodňoval pochybnost soudu o správnosti výpočtu výsledků voleb v takovém okrsku. Ostatně takovou argumentaci navrhovatel ani nerozváděl.
39. Soud se dále zabýval další námitkou navrhovatele, která se týkala volebního okrsku č. 27, kde podle něj byl shledán výrazný rozdíl mezi počtem vydaných a odevzdaných obálek, tj. 12 obálek, zatímco v ostatních okrscích činil rozdíl nejvíce 2 obálky.
40. V případě rozporovaného volebního okrsku č. 27 krajský soud ověřil uváděný rozdíl v počtu obálek z údajů ČSÚ. Rozdíl 12-ti kusů obálek mezi počtem vydaných a odevzdaných obálek ve volebním okrsku č. 27 vyplývá i z těchto údajů. Soud dále z údajů ČSÚ zjistil, že jde o volební okrsek, který se řadí k okrskům na území Třebíče, které mají nejvyšší počty voličů v seznamu (1222), a také nejvyšší počty vydaných obálek, zde např. 586 (počet odevzdaných obálek 574). Je zde proto mnohem větší pravděpodobnost vzniku rozdílu mezi počtem vydaných a odevzdaných obálek, než jak tomu může být v „menších volebních okrscích“, např. ve volebním okrsku č. 5 (voličů v seznamu 824, vydané obálky 290, odevzdané obálky 287, rozdíl 3 obálky) nebo č. 18 (voličů v seznamu 471, vydané obálky 198, odevzdané obálky 196, rozdíl 2 obálky). Krajský soud tedy neshledává v takto rozdílném počtu vydaných a odevzdaných obálek (rozdíl 12 kusů) ve volebním okrsku č. 27 nezákonnost a ani jakoukoliv indicii svědčící o účelové manipulaci příslušné volební komise s hlasy. „Rozdíl v počtu obálek“ nelze v daném případě považovat za jakkoliv nestandardní či příliš vysoký a neprokazuje žádné konkrétní pochybení nebo manipulaci s hlasy. Pro úplnost soud uvádí, že v celém volebním obvodu Třebíč bylo vydáno 11 650 obálek a odevzdáno 11 604 obálek, tedy rozdíl činí 46 obálek. Zjištěné rozdíly podle krajského soudu nedosahují takové úrovně, která by na základě

uplatněné argumentace navrhovatele odůvodňovala alespoň pochybnosti o správnosti zjištěného výsledku hlasování.

41. Z údajů ČSÚ soud dále zjistil, že souběžně s volbami do zastupitelstev obcí v roce 2018 probíhaly ve volebním obvodu města Třebíče i senátní volby. Podle soudu právě okolnost, že souběžně s volbami do zastupitelstev obcí probíhají senátní volby, může způsobit, že hlasování je pro voliče objektivně složitější a klade zvýšené nároky na jejich pozornost, zejména ve vztahu k manipulaci s volebními lístky a úředními obálkami pro obě volby. Proto nelze zcela odhlédnout ani od této okolnosti při hodnocení rozdílu mezi počtem vydaných a odevzdaných obálek.
42. Ani další námitka navrhovatele nebyla důvodná. Navrhovatel zcela obecně tvrdil, že navzdory obdobnému demografickému umístění některých okrsků, byly výrazné rozdíly v počtech hlasů pro jednotlivé volební strany, ač jde o lokality sousední (zjm. u volebních okrsků č. 4, 18, 22, 26, 27, 29, 31 a 32). Na takovou obecnou námitku lze reagovat rovněž obecně, přičemž soud kontrolou volebních výsledků z údajů ČSÚ takové rozdíly v počtech hlasů pro jednotlivé volební strany u citovaných volebních okrsků nedovodil. Podle názoru soudu naopak hraje roli nejen umístění okrsků, ale také skladba jejich obyvatel, včetně dosaženého stupně vzdělání, pracovního zařazení, finančního zázemí a hodnot či tradic, které příslušné rodiny vyznávají. Sousedství okrsků naopak nemusí hrát žádnou roli. V této souvislosti soud musí dále poukázat na shora již učiněné závěry, a sice že z údajů Českého statistického úřadu zjistil, že volební výsledky jednotlivých volebních stran ve volebních okrscích nijak „nevybočují“ z průměru celého volebního obvodu. A dále soud poukazuje na to, že případná rozdílnost v počtu hlasů pro jednotlivé volební strany v různých volebních okrscích rozhodně nesvědčí o pochybení při hlasování nebo při sčítání hlasů volební komisí. Tato rozdílnost je naopak ve volbách očekávatelná a nejsou-li zde další vážné indicie, jednak zpochybňující volební výsledky a jednak svědčící o manipulaci s hlasy, nelze než přijmout takový výsledek voleb i přes rozdílnost počtu hlasů pro jednotlivé volební strany.
43. Pro úplnost soud dodává, že získaný počet hlasů a jejich případné rozdíly u jednotlivých stran může také ovlivnit způsob hlasování do obecních zastupitelstev ve smyslu § 40 odst. 5 volebního zákona. Volič je totiž oprávněn nejen „zakřížkovat“ volební stranu jako celek a tím „vyčerpat“ svůj maximálně možný počet hlasů, ale může si vybrat pouze jednoho či několik kandidátů a nevyužít tak maximální počet hlasů – tedy počet limitovaný počtem členů zastupitelstva (v případě Třebíče se jedná o 27 mandátů); nadto takto může panašovat mezi jednotlivými volebními stranami. Nelze tedy nějak přeceňovat obecnou argumentaci navrhovatele o rozdílech v počtu hlasů pro jednotlivé volební strany v různých volebních okrscích. Volič se může rozhodnout např. zakřížkovat a volit pouze jednoho jediného konkrétního kandidáta, a tak nevyužije zbývajících, v tomto konkrétním případě 26 hlasů. Proto taková právě popsaná volba představuje 1 hlas namísto 27 možných hlasů na jednoho voliče. V přítomnosti tolika proměnných údajů lze jen stěží predikovat chování voličů a dovozovat určité zákonitosti pro volby těch či oněch stran v konkrétních volebních okrscích a tím méně pak na rozdílech v počtu hlasů založit tvrzení o neplatnosti hlasování. Navrhovatel tedy nepředložil žádné konkrétní tvrzení či „významnou indicii“, které by vedly k aktivaci soudní kontroly. Námitku tak soud shledal rovněž nedůvodnou.

44. Soud se zabýval konečně poslední námitkou navrhovatele, v níž poukazoval na to, že v některých okrscích probíhalo sčítání hlasů až dvojnásobnou dobu, ve volebních místnostech převládal při sčítání hlasů zmatek, členové komisi se opakovaně upozorňovali na chyby a nebyl dostatečně zajištěn kontrolní mechanismus sčítání.
45. Z uvedených tvrzení navrhovatele není zřejmé, odkud konkrétně čerpal tyto nepodložené informace, popř. kterých volebních okrsků se měly týkat vytčené vady. Také svá tvrzení nijak nedoložil.
46. V této souvislosti krajský soud připomíná, že kterákoliv volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do zastupitelstva obce, byla v souladu s § 17 zákona o obecních volbách oprávněna delegovat své zástupce do okrskové volební komise v každém volebním okrsku, ve kterém se do příslušného zastupitelstva volí. Je proto primárně věcí samotných volebních aktérů, nacházejících se v prostředí svobodné politické soutěže, aby vzájemně kontrolovali dodržování stanovených pravidel. Přestože součástí této kontroly je samozřejmě také volební soud v rámci soudního přezkumu voleb, jedná se toliko o prostředek *ultima ratio*, kdy by volební soud měl do volebního procesu zasáhnout výjimečně, a to pokud se ostatní prostředky kontroly ukázaly jako neúčinné, anebo nelze spravedlivě požadovat jejich vyčerpání a současně existují konkrétní skutečnosti naznačující porušení těchto pravidel způsobem, který mohl ovlivnit výsledek voleb. Pro rozhodování volebního soudu je totiž důležitá zmíněná zásada, podle níž pokud by došlo k pochybení na úrovni okrskové volební komise, měla by být sjednána náprava pokud možno hned „na místě“ (obdobně srov. např. citované usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 67/2010-47). Členové volební komise se podílejí také na sčítání konečného výsledku voleb a posuzování platnosti hlasovacích lístků, přičemž právě skutečnost, že jsou delegováni různými politickými subjekty, má zaručit jejich vzájemnou kontrolu. Pokud by členové volební komise měli jakékoliv pochyby o správnosti postupu jiných členů komise, lze důvodně očekávat, že by tyto výhrady uplatnili např. formou odepření podpisu zápisu o průběhu a výsledku hlasování s uvedením důvodů tohoto odepření (§ 42 odst. 1 zákona o obecních volbách). Protokoly volebních komisí jsou přitom relevantním důkazem při rozhodování soudu. Na tomto základě by poté soud mohl přezkoumat postup volební komise z hlediska případného porušení zákona (srov. citované usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. Vol 82/2006-51).
47. Z předložené volební dokumentace soud ověřil postup okrskových volebních komisí. Z jednotlivých zápisů o průběhu a výsledku hlasování ve volebních okrscích nicméně nevyplývá, že by jakýkoliv člen okrskové volební komise vznesl námitku či výhradu proti postupu této komise při sčítání hlasů, a tedy že by odepřel svůj podpis, přičemž důvody takového postupu by měly být uvedeny v samostatné příloze k zápisu.
48. Jelikož ve všech okrskových volebních komisích byl podepsán zápis o průběhu a výsledku hlasování a nikdo tento zápis neodmítl podepsat, lze mít za to, že okrskové volební komise pracovaly bez problémů.

49. Pokud navrhovatel poukazoval na dobu, po kterou trvalo sčítání hlasů, kdy v jím blíže neupřesněných okrscích mělo sčítání údajně trvat až dvojnásobnou dobu, pak k tomu soud uvádí, že takové okrskové volební komise lze jen vyzdvihnout, pokud delší dobu hlasy sčítaly, vzájemně se přitom kontrolovaly atp. V takovém případě zjevně dobře fungovaly kontrolní mechanismy a sčítání proběhlo řádně s regulárními výstupy. Rozhodně v tom nelze spatřovat jakoukoliv nezákonnost.
50. Vzhledem k tvrzením navrhovatele, která souvisela s délkou sčítání hlasů, zmatkem ve volebních místnostech a nedostatečností kontroly, soud podpůrně obstaral písemná vyjádření předsedů jednotlivých okrskových volebních komisí a jejich zapisovatelů. Jednalo se o volební okrsky č. 4, 18, 22, 26, 27, 29, 31 a 32, které navrhovatel zmínil v návrhu. Žádné z těchto vyjádření nepotvrdilo domněnky navrhovatele o zmatku ve volebních místnostech nebo o nedostatečnosti kontrolních mechanismů při sčítání hlasů. Předsedové těchto okrskových volebních komisí včetně zapisovatelů se naopak vyjadřovali tak, že ve volebních místnostech panoval klid a naprosté soustředění, došlo k přesnému rozdělení úkolů jednotlivým členům komisí při sčítání hlasů a následné kontrole a postupováno bylo v souladu s volebním zákonem a pokyny pro postup okrskových volebních komisí. Osoby také zdůrazňovali, že členové okrskových volebních komisí byli řádně proškoleni a většina z nich nezasedala ve volební komisi poprvé, nýbrž opakovaně, měli tak již praktické zkušenosti. Přijaté kontrolní mechanismy označili za dostatečné, a to jak při počítání hlasů, tak při zadávání výsledků. Všichni zdůraznili, že probíhala vzájemná kontrola všech členů komise při celém procesu sčítání hlasů.
51. Z písemných vyjádření předsedů okrskových volebních komisí a jejich zapisovatelů také vyplynuly okolnosti, které ovlivňovaly dobu trvání sčítání hlasů. Uváděli samozřejmě především velikost volebního okrsku a počet sčítaných hlasů. Předseda okrskové volební komise za okrsek č. 31 mimo jiné ještě poznamenal, že sčítání trvalo vzhledem k náročnosti voleb 3,5 hodiny, přičemž výsledky odevzdávali jako jedni z prvních. Stejnou dobu trvání sčítání hlasů uváděl i předseda okrskové volební komise za okrsek č. 32. Delší dobu sčítání zmínila zapisovatelka okrskové volební komise okrsku č. 27 a odůvodnila ji prováděním potřebné kontroly sčítání hlasů. Vedle toho předsedkyně okrskové volební komise za okrsek č. 18 sdělila, že tento okrsek má výrazně nižší počet voličů než jiné okrsky, a to o více než polovinu, je zde nižší volební účast a žije zde vyšší počet seniorů, jenž hlasují pro strany s dlouholetou tradicí, pročež volební výsledky i doba trvání sčítání jsou zcela odlišné od jiných volebních okrsků. A konečně zapisovatelka okrskové volební komise okrsku č. 4 uvedla, že *„dlouhé sčítání bylo způsobeno početní chybou při sčítání jednotlivých archů a jejím neustálým opakováním. Po pečlivém a důkladném přepočítání byla tato chyba odhalena a opravena. Jednalo se pouze o početní chybu.“*
52. Z výše uvedeného tedy rovněž nevyplynula jakákoliv nezákonnost a bylo v podstatě potvrzeno, že čím déle trvá proces sčítání hlasů, tím větší je kontrola volebních výsledků. Jedná se tedy o zcela správný postup okrskových volebních komisí.
53. Soud neshledal porušení volebního zákona ani jinou nezákonnost. Na podkladě podaného návrhu nezjistil žádná pochybení, která by mohla vést k hrubému ovlivnění výsledků

hlasování a ke změně složení zvoleného zastupitelstva. Protože soud neshledal žádný zákonný důvod pro vyslovení neplatnosti hlasování, podaný návrh zamítl, aniž by ve věci nařizoval jednání (§ 90 odst. 3 s. ř. s.).

54. Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebního soudnictví nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í :

Proti tomuto usnesení není kasační stížnosti přípustná (§ 104 odst. 1 s. ř. s.).

Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce Krajského soudu v Brně (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Brno 8. listopadu 2018

JUDr. Zuzana Bystřická, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
B. Z.